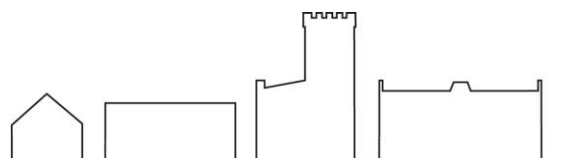

Nya spontanidrottsytor i Danderyds kommun 2021

2021-03-20

Framtagen av: Idrottsanläggningschef Pierre Nystedt

Granskad av: Tekniska kontoret och Kultur- och fritidschef Håkan Arfwedson

Definition av spontanidrottsyta

Innebär helt enkelt någon typ av fysisk aktivitet, enskilt eller i grupp utförs utanför den organiserade idrotten.

Ungdomars intresse för hälsofrågor ökar men samtidigt minskar föreningsidrotten nationellt. Fler och fler vill bedriva fysisk aktivitet utan att krav på prestation och tävling. På kommunens idrottsplatser och i idrottshallar dominerar den organiserade idrotten och det ges inte mycket utrymme för spontanaktiviteter. Spontanaktiviteter får plats när den organiserade idrotten inte är där.

Ett bra exempel på spontanidrott om än schemalagd är allmänhetens skridskoåkning i kommunens ishallar och på kommunens uteisbanor, att åka skridskor är svensk idrottskultur och djupt rotad i den svenska fritidskulturen.

I begreppet spontanidrott ligger också att allmänheten har tillträde till lämpliga ytor för idrott dygnet alla timmar. Genom att planera och anlägga spontanidrottsytor ges många möjlighet att prova på och utveckla olika typer av fysiska aktiviteter i närområdet.

Anläggningar för spontanidrott berikar kommundelar med möjligheter till fritidsaktiviteter och ger ett rikare föreningsliv på samma gång.

Utformning och vilken typ av anläggning som ska uppföras kan ske i dialog med invånarna, på så sätt skapar vi mötesplatser som kan vara generationsöverskridande och stärka folkhälsan lokalt.

I det PM om spontan idrott och lek som skrevs av Caj Perrin på Idrottsförvaltningen i Stockholm år 2002 operationaliseras fysisk aktivitet på följande sätt:

1. Organiserad idrott i förening är idrott som organiseras av en idrottsförening.
2. Organiserad idrott utanför förening är en fysisk aktivitet som bedrivs på en plats där det finns en huvudman (inte nödvändigtvis idrottsförening) som åtminstone i viss utsträckning svarar för organisation och övervakning av verksamheten. Aerobics, spinning, gå på gym med fler verksamheter kan sorteras in under denna rubrik och även öppna verksamheter som bedrivs i kommunal regi.
3. Idrott på egen hand när man själv eller tillsammans med kamrater eller andra tar initiativ till en fysisk aktivitet. Verksamheten bedrivs utan ledare eller någon annan ansvarig. Utövarna själva organiserar, fastställer regler och genomför verksamheten. Denna tredje definition av fysisk aktivitet kallar Idrottsförvaltningen också spontant idrottande.

Perrin avslutar sin definition av spontant idrottande på följande sätt: ”Även om indelningen ovan är någorlunda tydlig är det i praktiken inte alltid lätt att skilja de olika grupperna åt. Det gör att det i de flesta studier av idrott i olika organisationsformer som gjorts, finns ett visst mått av osäkerhet.

Idrott är idag den vanligaste och mest populära formen av organiserad fritidsverksamhet för barn och ungdomar i Sverige, idrottsrörelsen har ca. 3 miljoner medlemmar.

Men för inte så länge sedan skedde mycket av idrottandet på spontan och egenorganiserad basis. Under 60- och 70- talen var den så kallade spontanidrotten den vanligaste formen av idrottsaktivitet där både lek och spel skedde på egna initiativ och relativt oberoende av specifika anläggningar.

Plats för eventuell sidfot

Under 90-talet vände denna trend något när nya aktivitetsformer som skateboard- och inline åkning, gymaktiviteter och olika gruppträningsformer såsom aerobics och gympa ökade i utbredning.

Men forskningen visar att det ändå är ca. 25 procent av barnen och ungdomarna som är helt fysiskt inaktiva, dvs. vare sig aktiva i någon idrottsförening eller aktiva i egen regi på sin fritid. En andel som fördubblats bland flickorna och tredubblats bland pojkarna sedan 1960-talet. I PEP-rapporten 2020 redovisas att endast 2 av 10 barn når den rekommenderade mängden fysisk aktivitet. Tonårstjejer är den grupp där lägst andel når rekommendationen.

Det finns idag stark vetenskaplig evidens för hur mycket fysisk aktivitet människor behöver för att må bra. Enligt Världshälsoorganisationen (WHO) skulle cirka 80 procent av alla kranskärlssjukdomar och stroke, samt 30 procent av alla cancerfall, kunna förebyggas genom förbättrade levnadsvanor (3). Fysisk aktivitet kan även förbättra barn och ungdomars skolprestation och minneskapacitet (4) samt bidra till livskvalitet (5) och psykisk hälsa (6). Rekommenderad mängd fysisk aktivitet för barn och ungdomar är 60 minuter fysisk aktivitet per dag i måttlig till hög intensitet. Dessutom uppmuntras barn och ungdomar att röra sig mer intensivt tre gånger i veckan (7).

2 AV 10 BARN OCH UNGDOMAR NÅR REKOMMENDATIONEN OM 60 MINUTERS FYSISK AKTIVITET PER DAG

Förvaltningens uppdrag

Förvaltningen har fått i uppdrag att ta fram förslag på nya spontidrottsytor i Danderyds kommun. Kontakter med invånare, andra kontor i kommunen och föreningar i kommunen och genom dess ärendehanteringssystem finns en bred kunskap av vilken typ av anläggningar som efterfrågas.

Plats för eventuell sidfot

I Danderyd finns det goda möjligheter till ett rikt idrotts- och friluftsliv. Här finns badplatser, motionsspår, ute gym och möjligheter att åka både skidor, skridskor och skateboard, bland mycket annat.

Men vi märker också av ett ökat intresse från allmänheten att utöka och frigöra ytor från den organiserade idrotten. Många invånare hör av sig med förslag på nya aktivitetsytor eller har önskemål om en specifik aktivitetsyta i sitt närområde. Genom att anlägga sprida ut spontanidrottsytor i närområden och bostadsområden ökar vi den fysiska aktiviteten.

Att bygga och anlägga flexibla aktivitetsytor som kan ställas om efter säsong och trender gör att vi kan möta upp efterfrågan på ett effektivare sätt.

På nya Danderydsvallen kommer vi ha den flexibilitet som efterfrågas och vi kan nyttja ispisten året om, vinter så spolar vi is och på sommaren har vi möjligheten att duka upp för en mängd olika aktiviteter. Vi inleder samarbeten både med kulturen, Ungt fokus och föreningar för att skapa denna mötesplats.

Vi har ett speciellt uppdrag.

Inaktivitet kostar pengar, överallt.

Ca 66% av svenskarna tränar inte tillräckligt

Beräknad kostnad för sjukvård och produktionsbortfall pga fysisk inaktivitet 6 miljarder SEK

Säkerhet vid våra spontanidrottsytor.

- Vi förstärker belysningen på samtliga platser
- Vi röjer sly och öppnar upp så vi undviker skuggiga och mörka platser
- Vi skyltar upp med viktig information och telefonnummer vid varje plats
- Vi informerar på hemsidor och marknadsför så vi får många besökare som ökar den upplevda tryggheten, en del av de nya anläggningarna ligger i anslutning till idrottsplatser där vi bemannar med egen personal
- Vi samarbetar med Ungt fokus, andra kontor och myndigheter för att på bästa sätt stärka tryggheten kring våra idrottsanläggningar
- Eventuellt rondering med väktare

Plats för eventuell sidfot

Kommundel Enebyberg

1. Nya Boulebanor intill Spindelparken (Q2)

Kommunen har anlagt Boulebanor på 7 st. platser men endast 1 bana finns i Enebyberg adress Östervägen 11, förslag att anlägga två banor centralt i Enebyberg vid Spindelparken.

Boule är ett spel en sport som har sitt ursprung i Frankrike.

Boule (Pétanque) som sport och fritidssysselsättning ökar nationellt. Vid anläggningstillfället nyttja så mycket mark som möjligt så att det går att spela flera matcher samtidigt.

Anläggandet av banan styrs mycket av vilket underlag som banan ska anläggas på, exempelvis gräs, gammal fotbollsplan, tennisbana, asfalt eller annat underlag.

En tävlingsbana har måtten 4 x 15 meter, men finns det utrymme så bredda så mycket som möjligt.

Boule kan spelas av alla och är ett väldigt populärt sällskapsspel. Boule spelas främst utomhus men innebanor finns också.

2. Utegymp vid Enebybergs IP, motionsspåren (Q3)

Utegympen har blivit fler i regionen och är väldigt populära träningsplatser, de kan nyttjas av både elitmotionärer som pensionärer och olika idrottslag. I Danderyds kommun finns 3 st. utegym i trä och dessa är väldigt välbesökta. Den största fördelen är att de ligger utomhus och är tillgängliga för alla samhällsgrupper. Befintligt gym som ligger i anslutning till Enebybergs IP är gammalt och i dåligt skick och ej komplett det saknas en del utrustning för att träna hela kroppen.

Förvaltningen föreslår att ett nytt utegym uppförs på samma plats eller i anslutning till det befintliga.

Extra belysning och röjning av sly för att öka den upplevda tryggheten föreslås också.

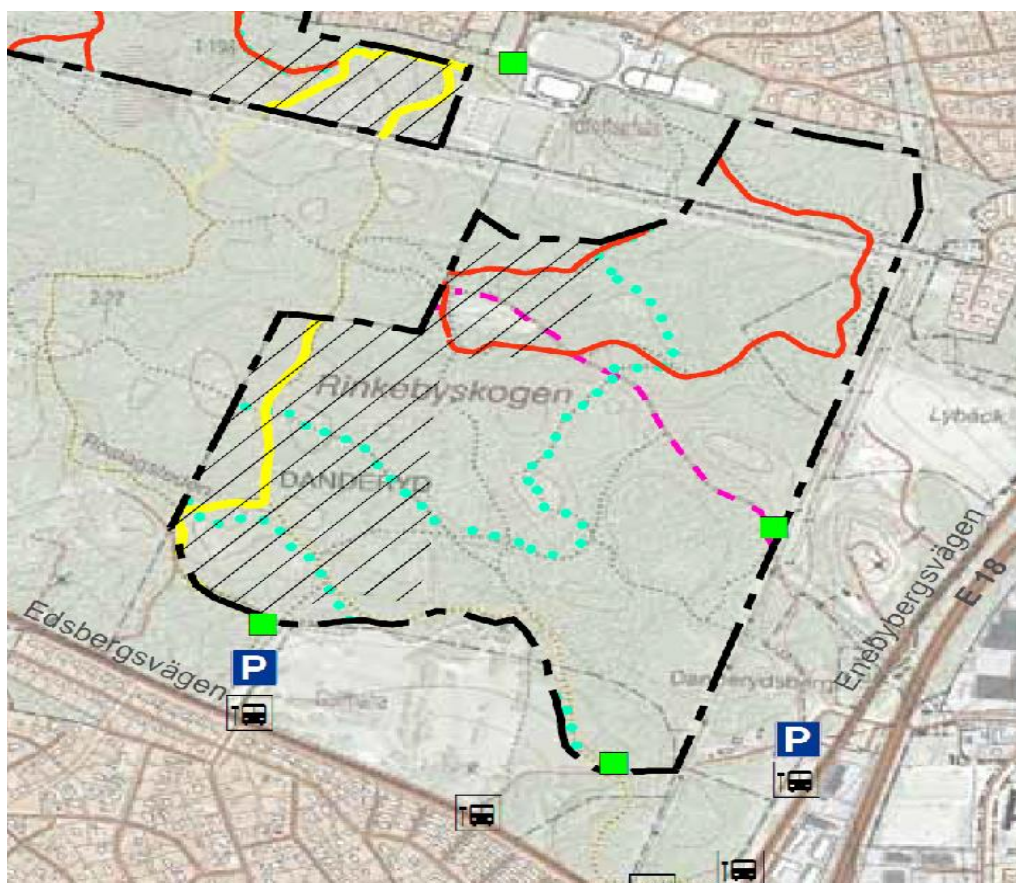
Motionsspåren med start och mål vid idrottsplatsen är väl kända och besöks av många kommuninvånare, ett komplett utegym skulle göra området än mer populärt. Vi har personal på plats som kan säkerställa underhållet och med all verksamhet ökar vi tryggheten för våra besökare kväll och helg.

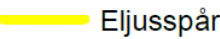

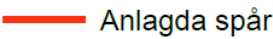

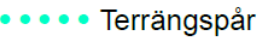
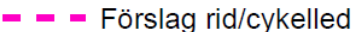
Plats för eventuell sidfot

3. MTB spår i Rinkebyskogen (Q3)

MTB bana i södra Rinkebyskogen, utmed Danderyds golfklubb och kraftledningsgatan, vi rustar upp gamla Crossbanan till en bike park. Cykelsporten blir allt mer populär och mängden aktiva ökar stadigt i Sverige. Täby MTB har över 1500 aktiva och har startat upp träningsgrupper i Danderyd. Konflikter uppstår lätt när cyklister använder motionsspåren som är avsedda för löpare och vanliga motionärer. Att reglera cyklandet i lokala ordningsföreskrifterna eller i skötselanvisningar för naturreservatet samtidigt som vi anvisar till ny slinga för MTB utövarna kommer förhoppningsvis minska konflikter och risken för olyckor. Vi planerar en lätt till medelsvår slinga på ca. 5 km ingen belysning. Vi kommer också renovera delar av crossbanan för MTB utövarna.

ENTRÉER OCH ANORDNINGAR

	Busshållplats		Befintlig rastplats		Bilväg
	Entré		Föreslagen rastplats		Eljusspår
	Parkeringsplats		Naturskola		Anlagda spår
			Cykelområde		Terrängspår
					Förslag rid/cykelled

Plats för eventuell sidfot

Kommundel västra Danderyd (Mörbylund, Kevinge, Klingsta, Nora, Skogsvik, Sätra äng)

1. Pumptrackbana vid Lärkängens trafiklekplats eller alternativ plats (Q2)

Är en perfekt bana där man kan öva sin balans och lära sig nya färdigheter tillsammans med andra. Banan är lämplig för alla åldrar och färdighetsnivåer. Cyklar av alla storlekar, skateboards, inlines och kick-bikes kan användas. Pumptrackbanan skapar en naturlig gemensam samlingsplats för barn, ungdomar och föräldrar.

Banan är mobil och kan flyttas runt inom kommungränserna, förslag att den står två år i taget i varje kommundel, tekniska kontoret föreslår en alternativ plats uppe vid Spindelparken i Enebyberg. Förvaltningen föreslår att banan placeras vid Lärkängens trafiklekplats vid Skogsviksvägen.

Plats för eventuell sidfot

2. Utegym i västra Danderyd (Q3)

I västra Danderyd saknas utegym och efterfrågan är stor. Förvaltningen har varit i kontakt med Tekniska kontoret och för diskussioner om var det nya utegymmet kan placeras med tanke på plan- och markförhållandet, terrängens egenskaper och framtida planering. Tekniska kontoret har lämnat tjänsteyttrande angående placering.

Förslag på placeringar:

A. Kvarnparken.....

B. Klingsta park.....

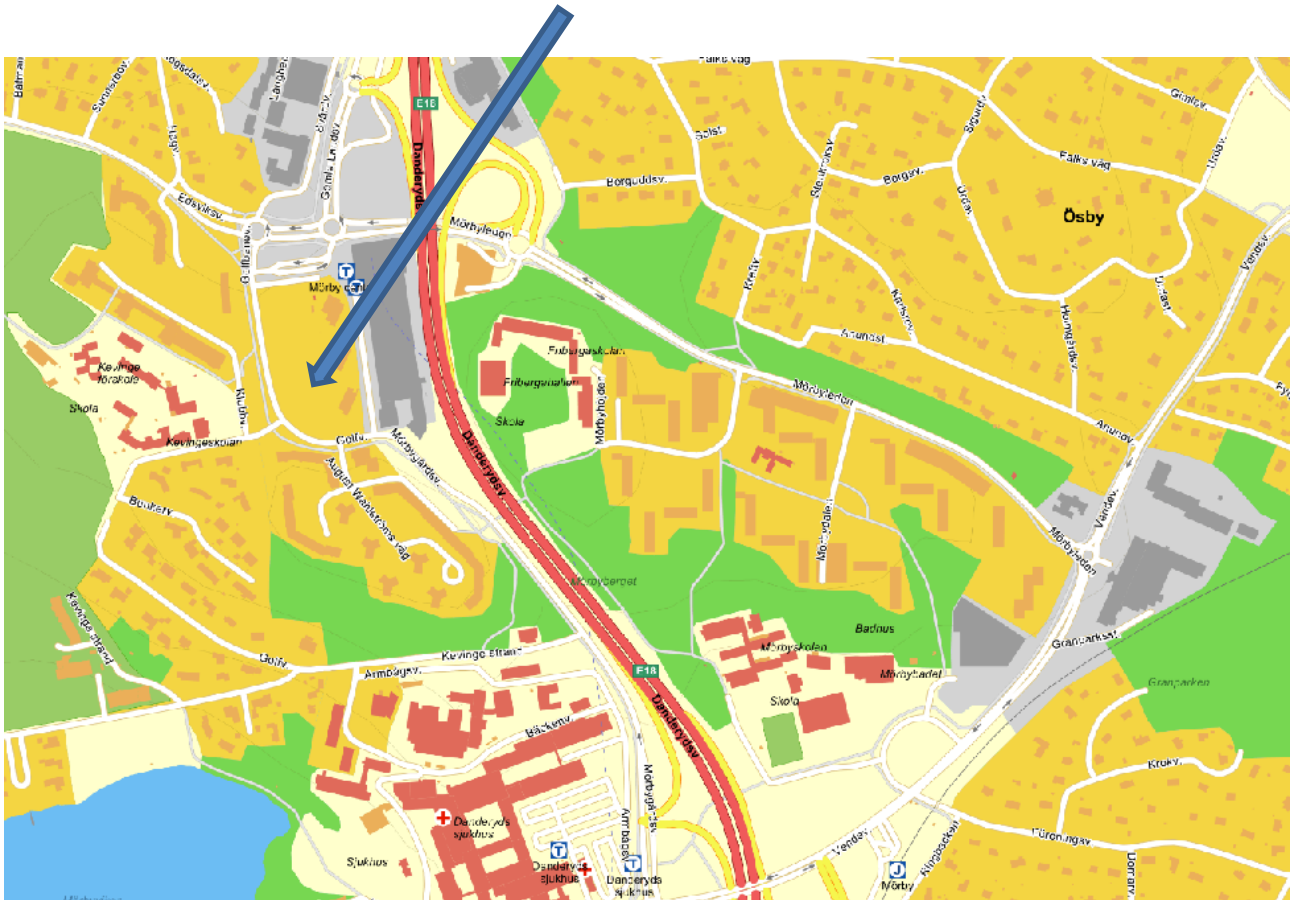
C. Annan plats i kommunal Danderyd

Plats för eventuell sidfot

Centralt (Mörby centrum och Danderyds gymnasium)

1. Utegym (city) placering vid Golfbanevägen i nya parken vid nybyggda punkthusen (Q4)

Ytterligare utredning krävs, men placera 1 st. utegym centralt i Danderyd skulle tillgängliggöra samt stärka folkhälsan i kommundelen, finns ett stor antal boende centralt i Danderyd, befintliga utegym ligger i Djursholm/Stocksund och i Rinkebyskogen som kan vara lite krångliga att ta sig till. Vid detta gym ska fokus ligga på funktionell stryka och balans.

Plats för eventuell sidfot

Beachvolleybollplan vid Sättra äng, strandbadet (Q4), flyttas till 2022 om medel saknas

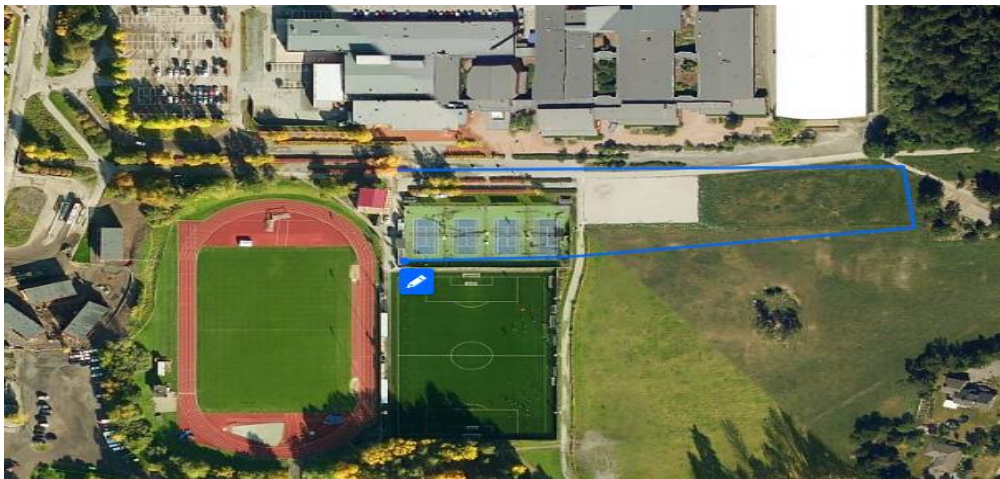
Om medel saknas 2021 kommer vi äska medel för 2022. Våldigt populär strand sommartid med grillplats och gräsytor.

Plats för eventuell sidfot

Paddelbanor x2 samt en mindre spontanidrottsyta för bollsport (streetversion) vid Danderyds gymnasium (Q3-4)

Nyttja 2 av utebanorna vid Danderyds gymnasium, belägningen (Plexipave) är sliten och kräver renovering.

Bygg om en av banorna till Paddeltennis, 2 banor och en av banorna till en streetbasket court.

Plats för eventuell sidfot

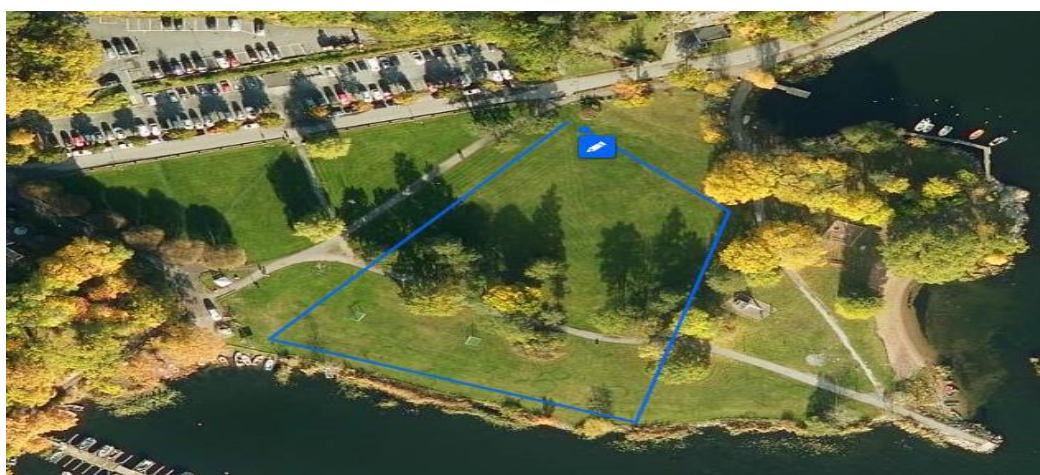
Kommundelarna Djursholm och Stocksund

1. Beachvolleyboll i Svanholmsparken (Q3)

Förvaltningen föreslår 1 st. plan i Svanholmsparken.

Beachvolleyboll eller strandvolleyboll är en variant av volleyboll som spelas på en sandplan. I beachvolleyboll är man två spelare i varje lag. För att kompensera den mindre möjligheten att täcka upp hela planen spelas beachvolleyboll med en avsevärt långsammare boll och på en något mindre spelplan än traditionell volleyboll. Vidare finns begränsande regler för precisionsslag för att göra det svårare att placera bollen utom räckhåll för motståndarna. Beachvolleyboll är en olympisk sport sedan 1996 men har spelats betydligt längre än så. Kultur- och fritid och Tekniska kontoret samverkar kring Svanholms parken samt strandbadet. På parkområdet finns badplats, lekplats, ängsmark, grillplats samt en mindre fotbollsplan.

Placera beachvolleybollplan 2 vid strandbadet Sätra äng om medel finns att tillgå.

Plats för eventuell sidfot

2. Discgolfbana (Q3)

Anlägga en Discgolfbana i Idrottsparken på gränsen mellan Stocksund och Djursholm. Delar av området regleras för idrottsändamål i detaljplan övrigt område parkmark. Discgolf är en växande sport som passar båda könen och alla åldrar. Flera kommuner i regionen har anlagt Discgolfbanor och uppger att dessa är väldigt populära. Förvaltningen föreslår att anlägga en 9 hålsbana med varierande terräng och underlag, krävs inga större ingrepp i skog och natur. Ytteligare utredning tillsammans med Tekniska kontoret om bansträckning.

Plats för eventuell sidfot

3. Utveckla området kring Ösbysjön (Q2)

Utveckla Ösbysjön som friluftsområde, förvaltningen planerar att renovera upp bastun i gamla badhuset samt att diskussioner om att utveckla en caféverksamhet pågår.

Samhället står inför en rad utmaningar kopplade till våra levnadsvanor och livsstil, till exempel har stillasittande och psykisk ohälsa ökat. Friluftslivet kan utgöra en viktig resurs i folkhälsoarbetet. Naturvistelse har flera positiva hälsoeffekter, såväl fysiskt som psykiskt och friluftsliv ger möjlighet till fysisk aktivitet, avkoppling, rekreation och återhämtning. Friluftslivet är en viktig och naturlig del av allt från skolverksamhet till näringsverksamhet. Friluftsliv och tillgång till friluftsområden är centralt i arbetet med att främja fysisk aktivitet, stärka folkhälsan och främja en hållbar utveckling.

Förvaltningen föreslår följande anläggningar och upprustningar vid Ösbysjön:

- A. Flytflotte
- B. Rusta upp Beachvolleybollplanen

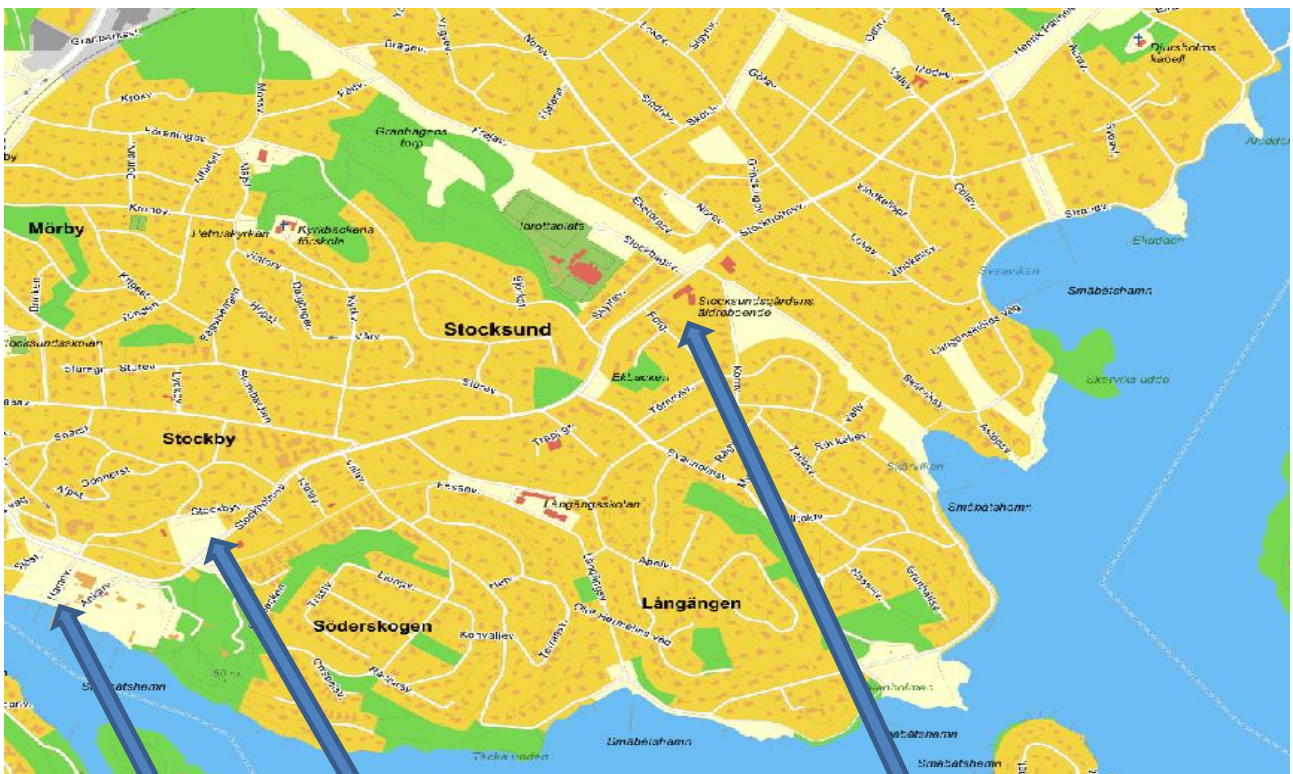
Plats för eventuell sidfot

4. Senioregym i Stocksund (Q3)

Krävs ytterligare utredning tillsammans med Tekniska kontoret. På ett senioregym tränar vi koordination, balans och styrka, det är viktigt hela livet.

Förslag placering

Plats för eventuell sidfot

Uppskattad kostnadskalkyl investeringar spontanidrott

- Utegyms 500 000 kr per gym inklusive markarbeten totalt 1 500 000 kr
- Senioregym 300 000 kr inklusive markarbeten
- Paddelbanor x2 samt mindre anläggning för bollsport i streetversion 1 250 000 kr
- Pumptrack bana 300 000 kr
- MTB spår 300 000 kr
- Discgolfbana ca. 150 000 kr
- Flytflotte Ösbysjön 75 000 kr
- Boulebanor Spindelparken Enebyberg 100 000 kr
- Beachvolleyball Svanholmsparken + Sätra äng 100 000 kr (+ 100 000 kr)

- **Totalt: 4 000 000 kr (4 100 000)**

Drift:

- En uppskattad driftkostnader för samtliga investeringar är ca. 150 000 kr per år.

Planering och projektering

Förvaltningen föreslår att vi påbörjar projektering enligt rapport. Upphandling och avrop av tjänster sker under våren.